

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות לו.

עין משפט גב מצוה

א ח מיי פ"ח מהלכות
 יבום הלכה ט'
 ב ח מיי פ"ח שם הלכה
 כה סגן שפון ל טושי"ע
 אר"ע מיען קסד שפ"ג:
 ג ח מיי שם הלכה כ
 טושי"ע שם ספ"ג:
 יא ד מיי פ"ח מהלכות
 נחלות הלכה ה סגן
 עשין ט טושי"ע ח"מ סימן
 רפא ספ"ג:

תוספות ישנים

(א) ועוד דה"ל לאחרי
 כהניא הא דמין לקמן
 (מ"ח) לא תחלוץ עד
 שעברו עליה ג' חדשים
 ולפירוש ל"י יומן תחלוץ
 בתוך שלשה ומנשא לאחרי
 ששה. וזהו נמי דלקמן
 פרק לה הכי הכא ה"ל
 לאחרי ועוד מ"ח קאמר
 דתוך שלשה ותנשא לאחרי
 ונשא וכו' היכי שפ"ג
 להנשא לאחרי ג' הא שמה
 דתנא מעבידת מולד פן
 קיימא ואין התלצה כלום
 ומשום ולד לא מפטר דולד
 אינו פוטר עד שאלה לאחרי
 העולם:

תום' חר מקמאי

תנן האשה שהלך בעלה
 ל"מ"ה ובאו ואמרו לה מת
 בעלך ה"ו לא תנשא ולא
 תתייבם עד שתדע שמה
 מעוברת היא צרתה.
 בשלמא מייבם לא ילמא
 מעוברת אלא פגע באיסור
 אשת אח דאורייתא אלא
 לא תנשא אמאי בשלמא
 היתה הולדת של קיימא ולד
 חרשים בתוך ט' חדשים
 ונשואין בתוך ט' חדשים
 לא דהיינו ספיקא שמה
 יהיה הולד של קיימא ולד
 אינו פוטר עד שיצא לאחרי
 העולם ותחלוץ בתוך ט'
 ותנשא לאחרי ט' ואסיקין
 שמה יהיה ולד של קיימא
 ונמצאת מצריכה כרוז
 לכהונה. ולפום האי שטמא
 אם היתה גרושה שפסולה
 לכהונה תחלוץ ותנשא
 לאחרי ט' חדשים ודוקא
 לכהונה הוא דחיישינן
 לכהון אבל דיעבד לא דהא
 תנן החולץ ליבמתו
 ונמצאת מעוברת וילדה
 בזמן שהולד של קיימא
 הוא מותר בקרובותיה
 והיא מותרת בקרוביו ולא
 פסלה מן הכהונה אמר
 רבא הלכתא כותיה דר"ל
 בהני תלת ואיכא נמי
 אחריני כפ"ק ד"ז בנשא
 ונתן לפני אידיה ר"י אמר
 אסור ר"ל אמר מותר
 ותנא כותיה דר"ל אלא
 באסור [לא] קיימיו אבל
 החולץ למעוברת מאי
 איסורא איכא בחליצה:

בשלמא בתוך ג' חדשים כו'. אין גירסא זו נכונה כדפירש
 גקונטרס ועוד דאי אפשר כלל לדקוק מדלניה
 חוללת מוך ג' לינשא אחר ג' חלילית מעוברת לא שמה חלילה דהא
 ודאי מוך ג' מודה ר' יוחנן דאין חוללת כדתנן היבמה לא תחלוץ
 עד שיהיו לה ג' חדשים וטעמא משום

דאינה עולה לייבום דאפי' יצא אליהו
 ויאמר ללא מיעברא לאו בת ייבום
 היא ולכן אינה עולה לחליצה אבל
 בתוך ט' בת ייבום היא אם יצא
 אליהו ויאמר ללא מיעברא או אפילו
 הפילה לכן דייק שפיר אלא ה"ג
 תחלוץ בתוך ט' ומנשא לאחרי ט':
ותנשא אחר ג'. מינה ללא
 מסיק אדעתיה האי ולטעמין דפרין:

ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה.
 דוקא כשאר נשים ללא גרושות איירי
 וכן מוקי לה כדלעיל בפרק בתרא
 (לקמן קט': טס) והא דפרין לקמן (דף
 מא'): גבי והיבמה לא תחלוץ עד שיהא
 לה ג' חדשים ומפטר בגמרא מעיקרא
 טעמא שמה יהא ולד של קיימא ונמצא
 מצריכה כרוז לכהונה מינה חלילה
 גרושה מאי איכא למימר אר"י משום
 דתם צל להשמיענו דין כל הנשים
 שנופלות לייבום ואם היה דין אחר
 לגרושה ה"ל לפרושי אבל הכא דלאיירי
 אם אירע צו מעשה צאשה שהלך
 בעלה וזרמה למדינת הים איירי שפיר
 דוקא כשאר נשים ללא גרושות
 ועדיפא מינה בפרק בתרא דמוקי
 היא דהאשה שלום דוקא בגרושה
 דפרין מינה הא היה ליתיה הכא:

הלכתא בר"ש בהני תלת. הא
 דפליגי בפרק צ' דחולין (דף טז) וטס)
 גבי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף
 לא חשיב הכא אע"ג דסבירא ליה
 כוותיה צפ' צ' דנזקים (דף קז) וטס)
 היינו משום דר"ל משמיה דלוי סבא
 אמרה ומינה ללא חשיב הא דפ"ק
 דמסכת פ"ז (דף קי: טז) דמניא כותיה
 דר"ל דנשא ונתן מותר כיון דחשיב
 הכא מידי דמניא כותיה ואור"י דמ"מ

התם הלכתא כר' יוחנן דהתם גבי
 הא דתנן ותכ"ל לפניהם אסור
 לאחריהם מותר פריך חכמים היינו
 מ"ק ומשני נשא ונתן איכא צינייהו
 דפרק קמא דסנהדרין (דף טו) וטס)
 גבי זאז וארי דמניא כותיה דר"ל
 התם פליגי חלוצה דר"א ולא סבירא
 להו כוותיה: **משום** ירושה לא
 אמר בא"ב. טעמא (א) מפרש התם
 צמתיתין לפי שהתנה על מה שכתוב
 בתורה ורבי יוחנן פן צרוקא פליג
 בפרק יש נוחלין (ב"ב קל). ואמר דאם
 אמר על מי שראוי לירוש דבריו קיימים
 וטעמא מפרש התם משום דכתיב

והיה ציום הנחילו את בני התורה
 נתנה רשות לאז להנחיל לכל מי
 שירצה והא דכתיב לא יוכל לצכר היינו
 דוקא חלק צכורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציום הנחילו את
 בניו מוקמי לדרשא אחריני ולא יוכל לצכר איצטרין משום דהורע
 כמו שאין נוטל צראי כצמותוק וס"ד דהורע כמו נמי צהא א"ג
 איצטרין דס"ד כיון דשנואה שנואה צנישויה דיכול לצכר:
 ואמר

דוקא חלק צכורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציום הנחילו את
 בניו מוקמי לדרשא אחריני ולא יוכל לצכר איצטרין משום דהורע
 כמו שאין נוטל צראי כצמותוק וס"ד דהורע כמו נמי צהא א"ג
 איצטרין דס"ד כיון דשנואה שנואה צנישויה דיכול לצכר:
 ואמר

דוקא חלק צכורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציום הנחילו את
 בניו מוקמי לדרשא אחריני ולא יוכל לצכר איצטרין משום דהורע
 כמו שאין נוטל צראי כצמותוק וס"ד דהורע כמו נמי צהא א"ג
 איצטרין דס"ד כיון דשנואה שנואה צנישויה דיכול לצכר:
 ואמר

דוקא חלק צכורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציום הנחילו את
 בניו מוקמי לדרשא אחריני ולא יוכל לצכר איצטרין משום דהורע
 כמו שאין נוטל צראי כצמותוק וס"ד דהורע כמו נמי צהא א"ג
 איצטרין דס"ד כיון דשנואה שנואה צנישויה דיכול לצכר:
 ואמר

דכל העולה לייבום כו'. דביאתה פוטרתה: עולה לחליצה. דכתיב
 (דברים כה) אם לא יחפון האיש לקחת יבמתו (א) וחלצה וכו': שמה
 היא הולד של קיימא וביאת מעוברת. בזל של קיימא לדברי הכל
 לא שמה ציאה דטעמא דרבי יוחנן משום שמה יצא אליהו ויאמר

פכל הואי והכא ליכא למימר הכי
 והולד אין פוטר עד שיאל לאחרי
 העולם: הא לא יהא ולד של קיימא.
 דלמפרע בת יבום היא הוה מיפטר
 צרמה ואין צריך לחזור ולבעול לאחר
 שהפילה: אמר לך ר"ל הכי קסני.
 כלומר לא קמני שמה יהא אלא שמה
 לא יהא. והאי דקמני סיפא ולד אינו
 פוטר כו' דמשמע דבשל קיימא
 מיידי הכי קאמר וכו' הלך אחר רוב
 נשים ורוב נשים ולד מעליא ילדן וזהו
 דביאתה לא פטרה מיהו פטרה משום
 הולד הולד אין פוטר עד שיאל לאחרי
 העולם: שהלך בעלה. ואין לו צניס:

לא פנשא. קס"ד אפילו ע"י חליצה
 קאמר ללא תנשא לשוק לעולם:
 היא צרמה. אותה צרמה שהלכה עמו.
 אבל אי שמעה עליה שאינה מעוברת
 תתייבם ולא חייסין שמה נשא בעלה
 אחרת במדינת הים ולהכי תנן היא
 צרמה והכי מפרש צפ' האשה': אלא
 לא סהולך. ומנשא לשוק: אמאי.
 אי חלילת מעוברת שמה חלילה תחלוץ
 ממה נפשך דבין צרמה מעוברת ובין
 אינה מעוברת הרי חלילה פוטרתה:

בשלמא סהולך צכור ג' ומנשא צכור
 ג'. שמת: לא. אפשר דליינו ספק דבן
 ג'. לראשון או פן ז' לאחרון דלפילו
 נשאת צ' ימים (ט) בתוך ג' חדשים
 וילדה צכור ט' לבעל הראשון אכתי
 איכא למימר שמה פן ז' לאחרון הוא
 ואע"פ שאין אלא ו' חדשים וב' ימים
 דקיי"ל (ר"ה דף טז). וילדת לו' יולדת
 למקוטעין ואע"ג דהיא לאו ודאי
 מעוברת דהא דמקמני שמה מעוברת
 צרמה מכלל דאחר זמן מרובה שהלך
 בעלה למדינת הים קמיידי לא פלוג
 בצנן צניסם אלא כולן לריכות להמטין:

(א) **אלא סהולך צכור ג' ומנשא לאחר**
 כו'. וקשה לי היכי מני לאומדי הכי נתי
 נמי דחלילת מעוברת שמה חלילה הני
 מיילי בצנל אבל הכא הא איכא למיחש
 שמה צרמה מעוברת בזל פן קיימא
 ואין ציאה וחלילה פוטרת צה לדברי
 הכל אלא ולד והולד אין פוטר עד
 שיאל לאחרי העולם. ונראה בעיני דה"ג

בשלמא תחלוץ בתוך ט' ומנשא בתוך
 ט' לא דהיינו ספק שמה יהא ולד
 צרמה פן קיימא ואין ציאה וחלילה
 פוטרת אלא ולד והולד אין פוטר עד
 שיאל לאחרי העולם ו"ג אי פן ט'
 לראשון ופירושו היה צפ"ס משושים.
 אלא תחלוץ בתוך ט' ומנשא לאחר ט'
 ממה נפשך אי מיעברא צרמה והפילה
 או לאו מעוברת הואי הכי חללה זו

ואי ולד של קיימא הוה הרי יאל לאחרי העולם אלא לאו משום שמה
 מעוברת צרמה הימה בשעת חליצה ואין הולד של קיימא והיה
 חלילה לא פטרה כר"ל הואיל ואחת מהן מעוברת לא שייכא חלילה
 היא שמה דלמריני עיין עליו: **ולטעמין**. אי טעמא דלא תחלוץ
 משום ספק מעוברת צרמה בשעת חליצה היא תחלוץ לאחר ט' דהשתא

ודאי לאו מעוברת היא ומנשא ומ"ט קמני עד שדער אפי' לטקו כמה שנים:
 לר"ל דהא דקמני לא תחלוץ בתוך ט' ומנשא לאחר ט' התם טעמא לאו משום ספק יבמה לשוק הוא אלא כדאב"י צר אבין כו': שמה
 יהא ולד. צרמה: פן קיימא. ונמצא חלילתה של לזוך וכשרה לכהונה וני שראה בחליצה מחזיקה כפסולה לכהונה וזאתה צריך להכריז
 דעו שזו לא פסלתה חלילתה: [א"ל] אב"י מידי לא סהולך ולא תתייבם קסני. דמדוק מינה סיימתא לר"ל: לא פנשא קסני. ללא תנשא
 לשוק בלא חליצה לקמון ולומר דרמי ילדה לבעלי אע"פ שרוב נשים יולדות אבל אי חללה אפי' בתוך ט' ה"י דמשתיירא לאחר ט'
 דביאת מעוברת וחלילתה שמה ציאה וחלילה: על פיו. אחרי דברי פיו ולא צמס ירושה בשתיקה: ריבה לאחרי ומיעט לאחד או שהשוו
 לו אם הצכור דבריו קיימים. דלכולן נתן צחיו ואין כאן ירושה ליעול צכורה ולא הפשוטים ליעול צכורה אלא מה שריצה ריבה ומה שמיעט
 מיעט: ואם אמר משום ירושה. פלוני יירש שדה פלוני ופלוני שדה פלוני: לא אמר כלום. שהתנה על מה שכתוב בתורה ומנאו בעל הואיל ולא
 חילק לפשוטים צכור ולצכור פי שנים: כחללה. מתן שדה פלוני לפלוני וירשנה: כאלמנע. ירשה ומנתן לו וירשה: צכור. ירשה ומנתן לו:
 לעולם

דכל העולה לייבום כו'. דביאתה פוטרתה: עולה לחליצה. דכתיב
 (דברים כה) אם לא יחפון האיש לקחת יבמתו (א) וחלצה וכו': שמה
 היא הולד של קיימא וביאת מעוברת. בזל של קיימא לדברי הכל
 לא שמה ציאה דטעמא דרבי יוחנן משום שמה יצא אליהו ויאמר
 פכל הואי והכא ליכא למימר הכי
 והולד אין פוטר עד שיאל לאחרי
 העולם: הא לא יהא ולד של קיימא.
 דלמפרע בת יבום היא הוה מיפטר
 צרמה ואין צריך לחזור ולבעול לאחר
 שהפילה: אמר לך ר"ל הכי קסני.
 כלומר לא קמני שמה יהא אלא שמה
 לא יהא. והאי דקמני סיפא ולד אינו
 פוטר כו' דמשמע דבשל קיימא
 מיידי הכי קאמר וכו' הלך אחר רוב
 נשים ורוב נשים ולד מעליא ילדן וזהו
 דביאתה לא פטרה מיהו פטרה משום
 הולד הולד אין פוטר עד שיאל לאחרי
 העולם: שהלך בעלה. ואין לו צניס:

(א) [נע"ג. ג. וט"ז. ט] לקמן
 קט"ו. (א) [לקמן קט"ו. ט]
 (ד) [נ"ל אפי' ט] [נ"ל אפי' ט]
 (ו) [לקמן מא': ט] (ז) [נ"ל אפי'
 קט"ו: חולין טו. ט] (ח) [נ"ל אפי'
 חוס' שנת ע': סוף ד"ה]
 נרע לו. ט] (ט) [נ"ל אפי' קט"ו:
 (י) [לקמן קט"ו. ט] (יא) [נ"ל אפי'
 חוס' צ"מ מת. ד"ה נגמה]
 וכו' ומוס' פ"ז ע"ה. ע"ה.
 ובמס' י"ג: ד"ה רב אפי'.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עולה
 לחליצה וכו' לקחת יבמתו
 ועלתה וגו' הא חפץ
 מייבם הס"ד: (ב) [נ"ל אפי'
 אפשר וכו' צ' ימים בסוף
 ג' חדשים: (ג) תוב' ד"ה
 משום וכו' טעמא דמתני'
 מפרש התם לפי:

מוסף רש"י

דכל העולה לייבום
 ליקח יבום עולה
 לחליצה. ליקח חלילה
 (דע"ל ג.) וכל שאינה
 עולה. לנת דין ליבום.
 שאינה זקוקה להיבם
 (לקמן מ"ד) אינה עולה.
 השערה לפני הדין
 לחליצה (לקמן ט"א).
 האשה שהלך בעלה
 כו' לא תנשא. האיל
 ונלא ניס יאל בעלה. וזהו
 תתייבם. שמה ילדה לרמה
 (לקמן ט"ז). אהא
 מצריכה כרוז לכהונה.
 להכריז שלא היה מלוגה
 ומותרת לכהונה (לקמן
 קט"ו). המחלק בסביו על
 פיו. דלוחם סביב מעל
 אינה לריכה קנין ולא שטר
 ולא משיכה אלא כדבור פיו
 בעלמא וכגון שמתנה
 מחמת מינה (רמב"ם ב"ב
 קכ"ב). ריבה לאחד. מן
 לו צמתנה כפליס או
 שהשה לה צכור בשלום
 מתנה (ט"ו). דבריו
 קיימין. שיש כח דהכי
 לית ממונו צמתנה לכל מי
 שילח ואין כאן מתנה על
 מה שכתוב בתורה. שיהא
 לא נשאר לו אחר מתנה
 כלום להוריש לבניו בתורת
 ירושה שיטלו הפשוטים
 צכור והצכור פי שנים
 (ט"ו). ואם אמר שמה
 ירושה. אם ריבה לאחד
 ומיעט לאחד בלשון ירושה,
 שמה פלוני בני יירש אותי
 שדה בית כור ופלוני בני
 יירש שדה לך ועל בני
 צכור אמר פלוני בני יירש
 שדה פלוני ופלוני בני יירש
 שדה פלוני. הגדול כול
 חכרו. לא אמר שמה
 דמתנה על מה שכתוב
 בתורה. שאינו יכול לעשותו
 יורש אלא כמשפט התבוא
 (ט"ו). כתב כו' משום
 מתנה דבריו קיימין.
 דכיון דלכא לשון מתנה
 כדהו מהני ליה. דלף לשון
 ירושה קונה (ט"ו).